

A BÖLCS RÉGI BUDAI VÁROSHÁZA MŰEMLÉKI REKONSTRUKCIÓJA, BUDAPEST

ÉPÍTÉSZ ARCHITECT: SZABÓ LEVENTE

SZÖVEG TEXT: DÉVÉNYI TAMÁS

FOTÓK PHOTOS: DANYI BALÁZS

Az évszázadok alatt kialakult, rendkívül bonyolult épületegyütteshez példamutatóan nyúlt hozzá a Hetedik Műterem. A nyomokban még megfogalmazható műemlékvédelmi kánont hol betartva, hol átértékelve egységes szemléletű épületfelújítást hoztak létre, amely nemcsak alkalmas az új, bonyolult épületfunkciók kielégítésére, de gazdag és személyesen megélhető, egyszerre történeti és kortárs légkört is teremtett úgy, hogy ezek egymást folytonosan erősítik.

A budai Várnegyed elmúlt években indult építészeti változásai – a várpalota-menti eklektikus épületek körülbélüli újraépítése, vagy a miniszterelnöki építkezés –, a hajdani tábori püspökség helyére került hatalmas, áttetejű irodaépület és a Szentháromság téri hajdani Pénzügyminisztérium közeljövőben induló visszaépítése láttán Szabó Levente „Bölcs Vár” projektje igazi kuriózum: maradt az, ami volt. A korábbi tervek toronyépítést is felvetettek (ifj. Janáky István), de a Hetedik Műterem pályázatnyertes terve szelíd volt, beérte az addigra már evidenciaként kezelt udvarlefedésekkel.

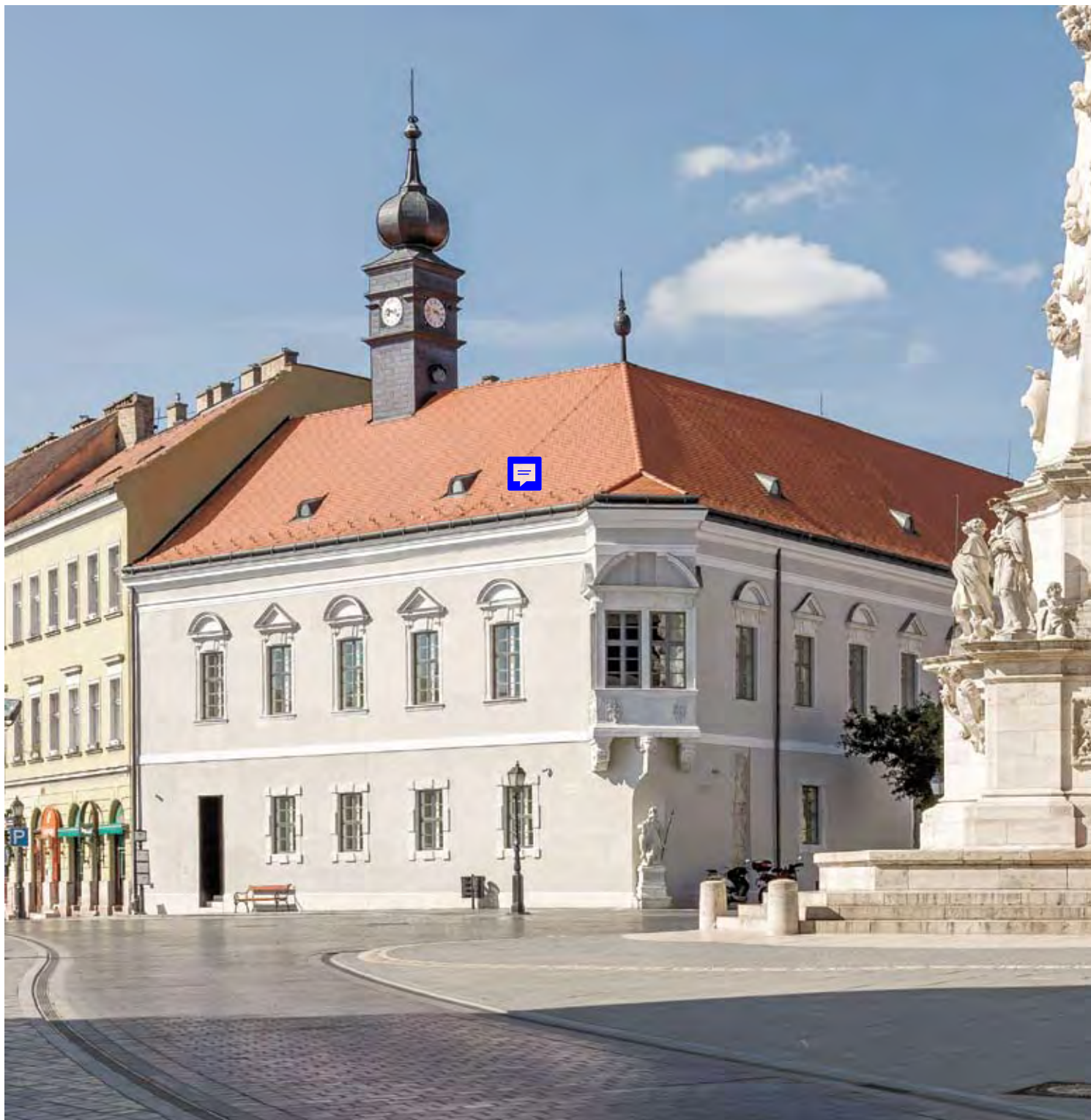
Az évszázadok során öt telek épült össze egyre nagyobb városházává. Kívülről eddig is, és ezután is egységes barokk képet mutat. A barokk kép persze nem azt jelenti mifelénk, hogy milyen volt a ház a barokk korban, hanem, hogy a tervező (vagy finomabban: a korszellem) szerint milyen kellett legyen. Erre a legjobb példa a kőkereteké: a letűnt korok a követ, ha faragott is, általában egyszerű építőanyagként tekintették, és ismerve az egyes kőfajták jellemzőit, jószérivel csak vakolt formában használták. A második világháború utáni időszak esztétizáló értékrendje a kő felmagasztalását hozta – azóta látjuk úton-útfélen a vakolatlan kőelemeket. (Az utca emberéhez mindez pár éve jutott el. Azóta egy magára valamit is adó régiház-tulajdonos itt-ott leveri a vakolatot a lakása faláról, mennyezetéről.) El is kezdtek a kövek rohamosan pusztulni az időjárásnak kitett helyeken. A budai városháza sem kivétel, a kőkeretek itt is láthatóvá váltak. Szabó Levente fontos lépést tett a helyzet normalizálása felé. A homlokzaton

minden ablak kőkerete meszelést kapott, a fedett udvarokban azok a kőkeretek, amelyek valamikor a szabadban voltak, szintén meszeltek lettek. A többi meg hol ilyen, hol olyan. A Matthäus Nöbauer által tervezett főlépcsőházban (1772) ma is látszik, hogy kőkorklát valamikor vakolt/meszelt volt – most viszont „szép” követ látunk.

Klősz György remek felvételén jól láthatóan hősírcsős vakolat fedte a külső falakat. Az új homlokzatvakolat az is lett. A huszártorony változott meg kicsit: az óra mostantól újra kerek. A felújítás előtt rézlemez fedte a kápolna faszervezetű tornyocskáját, ezen nem változtatott a tervező, csak a rézlemez finomabb osztású lett, olyan, mint Klősz századfordulós fotóján, aminek alapján a rekonstrukció készült. Ezek a visszatervezések lelkesen üdvözölhetők. Viszont – sajnálatomra – eltűntek a házról a kémények, pedig ezek nélkül üresek a tetők.

Egy régi-új kapuval gazdagodott az Úri utcai homlokzat, amely mostantól az étterembe vezet. Hiteles nyílásbontás történt, hiszen itt kapu volt egykor. Kőkerete

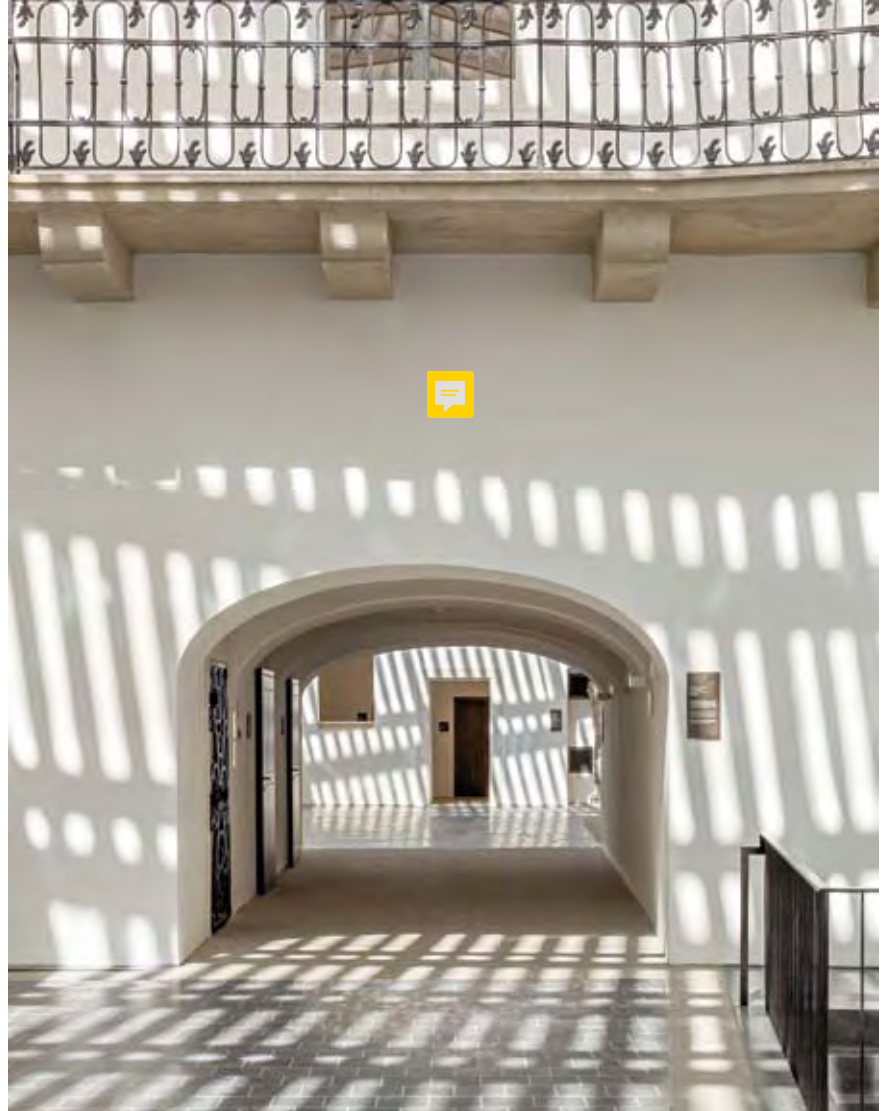
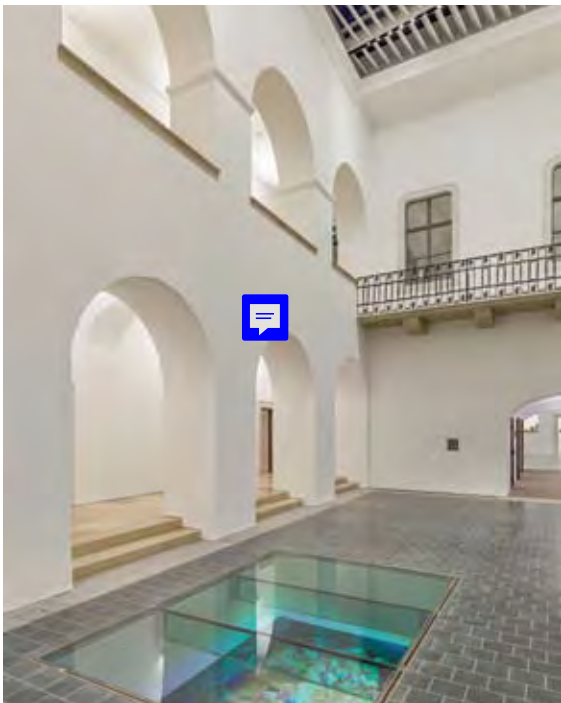
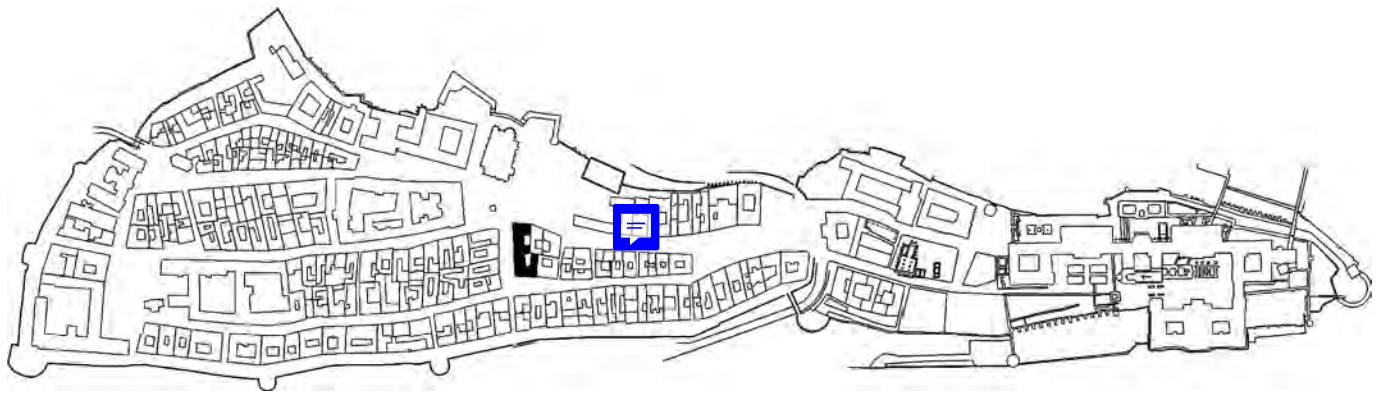

azonban kissé archaizáló lett, mindenesetre nem az a hangvétele, mint a két új, földszinti kortárs ajtónak. Ezek is publikus funkciókat nyitnak meg: a kávézó-könyvesboltot és az állandó éremkiállítást. Maguk az ajtószárnyak mindenütt azonos hangvételű, finom, mai, ugyanakkor illeszkedő munkák.

A régi képek kifelé-befelé nyíló, kettős gerébtokos ablakokat mutatnak, a külső réteg zsalugáter volt. Az eredeti, befelé nyíló egyrétegű barokk ablakok az idők során szinte mindenütt így alakultak át. Tervezőink két legyet akartak ütni egy csapásra: csak befelé nyíló, így a barokk felől közelítve egyrétegűnek látszó, de jó hőszigetelő nyílászárók születtek, ezek összes előnyével

és hátrányával. Ha ehhez hozzávesszük az ablakok ide végképp nem illő, polírozott sárgaréz kilincsezetét és régieskedő 3D-s pántjait, teljesen elbizonytalanodunk. (Az ajtókon nagyon szép matt bronz kilincsezet található.)

A homlokzat egyetlen félrevezető eleme a Szentháromság utca földszint vakolatlan falsávja. Ez elbontott falat (kerítésfal?) sugall, holott egy hozzáépítést (amelyből jó néhány van még jelöletlenül) kíván bemutatni. A bejáratnál, finom lakatosmunkaként, a kissé talányos „Bölcs Vár” felirat jelenik meg a falon. A főkapun belépve olyan összkép fogad, amely egyelőre párját ritkítja Magyarországon. A most tervezett elemek – legyen ez keret nélküli üvegfal, kőkeretbe épített faajtó, lépcső korlátostul, vagy padlóburkolat – részleteiben is megoldott, összetéveszthetetlenül mai, és nem kontrasztképző architektúrává ötvöződnek. A solnhofeni kőpadló (a lépcsőházat leszámítva) kőlabazat nélkül maradt. Az eredmény rendkívül meggyőző: visszahozza a ház régi hangulatát. A minden elemében végig gondolt udvarlefedések lehetővé tették

az udvari árkádok utólagos nyílászáróinak kibontását. A térhatás nagyszerűségét csak a szaghatás nagysága rontja le: a betervezett és megépült konyhai szagfogó ajtajai tárva-nyitva állnak. Ilyen kis dolgokon múlik egy többfunkciójú épület sikeres működése. A bármikor megnézhető hajdani börtöncellák és a jelenleg lezárt zegzugos pincerendszer eddig ismeretlen dimenzióval gazdagítja a legutoljára nemzetközi híru Collegium Budapestként működő épületet. Több középkori ház pincéjének összekapcsolódásából alakult ki a „lefelé nyitott” térrendszer. A vakolatlan falak rusztikája magával ragadó. A kiemelő világítás miatt műtárgyszerűen jelenik meg minden egyes kő, kissé elvonva a figyelmet eredeti rendeltetéséről (egy ház pincéjében vagyunk).

Feljebb az épület terei a hajdani térostsztást idézik. A belsőépítészet a fehér falak, világos fa felületű bútorok halk hangján szól, és értetlenül szemléli a hatalmas, ide nem illő szőnyegeket. Néhány stílusban gyártott bútor is megjelenik, szinte bocsánatot kérve, hogy ide kerültek.

A beépített tetőtér a több helyen megmaradt barokk fedélszék látványára épül. A hiányzó faszervezetet nem tervezte meg stílusban a Hetedik Múterem, itt csupán ferde, fehér falak jelennek meg. Az összkép lenyűgöző, azt hiszem mindenki szívesen dolgozna ilyen térben.

A Collegium Budapest jobbra zárt világa immáron a múlté. A Bölcs Vár jelentős része folyamatosan látogatható. Ez mindenképpen jó lépés volt – valami visszakerült a hajdani városháza nyitottságából. Az építészek példamutató munkát végeztek, ráadásul a feladat nagysága, összetettsége gyakran nem is tett lehetővé tiszta építészeti megoldásokat. Az elkészült munka továbbgondolásra kész, ami egy tervezőtől az egyik legnagyobb ajándék.

TEGENERÁLTÉRVEZŐ // GENERAL DESIGN:
HETEDIK MŰTEREM KFT.
 FELELŐS TERVEZŐ // LEADING ARCHITECT:
SZABÓ LEVENTE DLA
 ÉPÍTÉS ÉS BELSŐÉPÍTÉS TERVEZŐK
 // ARCHITECTURE, INTERIOR DESIGN:
**BIRI BALÁZS, ALKER KATALIN,
 BARTHA ANDRÁS,
 TERBE RITA DLA, TOLNAI ZSOLT**
 ÉPÍTÉS ÉS BELSŐÉPÍTÉS MUNKATÁRSÁK
 // FELLOW ARCHITECTS AND INTERIOR DESIGNERS:
**BARTA FRUZZSINA, BARTIS KATA,
 BREUER ANNA, DÖLMÁNY RITA,
 HALMAI DÉNES, KUNCZI ANDRÁS,
 MARTON ROZÁLIA DLA, MIHÁLY
 ESZTER, PÁLL ANDRÁS, PELLE ZITA,
 SIMON ÓRSOLYA, SZELES GÁBOR,
 SZJEGETI NÓRA, VILLÁNYI NORBERT
 (PÁLYÁZAT: GYULOVICS ISTVÁN,
 KOVÁCS ZSÓFIA)**
 TARTÓSZERKEZETEK // FRAMEWORK:
SCHREIBER JÓZSEF
 – S-4 MÉRNÖKIRODA KFT.
 ÉPÜLETSZERKEZET // STRUCTURE:
**SCHREIBER GÁBOR, HORVÁTH
 SÁNDOR, LENGYEL DÁVID**
 – S-4 MÉRNÖKIRODA KFT.
 ÉPÜLETGÉPÉSZET // HVAC:
CSER ILDIKÓ, VAJDA ZOLTÁN
 – CSER&CSER MÉRNÖKI IRODA BT.
 ÉPÜLETVILLAMOSSÁG // ELECTRICAL ENGINEERING:
**IVANICS ZOLTÁN, NAGY ATTILA,
 ÓNODI GÁBOR – PROVILL KFT.**
 AUDIÓVIZUÁLIS RENDSZEREK ÉS OKTATÁSTECHNOLÓGIA
 // AUDIO-VISUAL SYSTEMS, EDUCATION TECHNOLOGY:
MOLNÁR FERENC, TATÁREK PÉTER
 – LISYS PROJECT KFT.,
POLNER PÉTER – STREAMNET KFT.
 VILÁGÍTÁSTERVEZÉS // LIGHTING:
**HAÁSZ FERENC, PINTÉR ANITA,
 LASSU PÉTER, KAZELLA ERIKA**
 – MADEBYLIGHT
 INFORMÁCIÓS RENDSZEREK, ÉPÜLETGRAFIKA, ÓRASZÁMLAP
 // INFORMATION SYSTEMS, GRAPHIC DESIGN, CLOCK DESIGN:
POLGÁRDI ÁKOS
 TŰZVÉDELMELEM // FIRE PROTECTION:
**DR. TAKÁCS LAJOS, JANKUS BEN-
 CE – TAKÁCS-TETRA KFT.**
 KÖNYVTECHNOLÓGIA // KITCHEN TECHNOLOGY:
**GÁL SÁNDOR – ASSUR KFT., EKE
 LÁSZLÓ**
 AKUSZTIKA, KÖRNYEZETVÉDELMELEM
 // ACOUSTICS, ENVIRONMENT PROTECTION:
JÓZSA GUSZTÁV, SEBŐ IMRE
 – JÓZSA ÉS TÁRSAI 2000 KFT.
 MŰEMLEKI FELÜGYELŐ // MONUMENT PRESERVATION:
**MUSKOVSKYKNÉ DR.
 JANOTTI JUDIT, DELI SÁNDOR**
 ÉPÜLETKUTATÁS // HISTORICAL RESEARCH:
**BOR FERENC, DR. MENTÉNYI
 KLÁRA, DR. SZENTESI EDIT, LÁNGI
 JÓZSEF, SIMON ANNA, TÓTH TÍMEA**
 – H-Y KFT.
 RÉGÉSZETI KUTATÁS // ARCHAEOLOGY:
DR. VÉGH ANDRÁS
 – BTM, JUAN CABELLO
 – H-Y KFT., BENDA JUDIT – BTM
 GENERÁLKIVITELEZŐ // MAIN CONTRACTOR:
**MAGYAR ÉPÍTŐ ZRT. (PROJEKT
 FŐMÉRNÖKÖK:
 LAJOS ISTVÁN, SZILÁGYI ANTAL,
 GRIECS ANDRÁS, KOLOZSVÁRI
 ZOLTÁN)**
 TORONYÓRA RESTAURÁLÁS // RESTORATION OF CLOCK:
KOVÁCS JENŐ, KOVÁCS ANDRÁS
 LEBONYOLÍTÓ // PROJECT MANAGEMENT:
**TÓTH DÉNES, FALVAI ESZTER,
 BÓKAY GÁBOR, VARGA ANDRÁS**
 – FRIDAY CREATIVE KFT.
 ÉPÍTTETŐ // CLIENT:
**PALLAS ATHÉNÉ DOMUS ANIMAE
 ALAPÍTVÁNY**

THE WISE THE RECONSTRUCTION OF THE CITY HALL IN BUDA, BUDAPEST

After architectural changes launched in the past few years, the Castle District of Buda started the reconstruction of the old City Hall which is a genuine curiosity: it has preserved its conditions in the wake of the winning entry in the contest titled *Hetedik Műterem Ltd.* Throughout the centuries, five lots were integrated because of the extension of the City Hall. Viewed from the outside, it still shows an integral Baroque design. The stone window frameworks on the facade have been whitewashed, just like the ones in the roofed courtile that had been outdoor formerly. As the archive photos show, there used to a plasterwork on the external walls, which had been replaced by the same type of plaster now. An old-new gate was added to the facade on *Úri Street*, which leads to the restaurant. The old images show old windows with double frames that can be opened outward and inward, with exterior shutters. The original single-layer Baroque windows have been transformed in a similar way throughout the centuries. On entering the main gate one has an overall impression which is still unique in Hungary. Components designed now, ranging from frameless glass partitions, stairways with railings, floorboards, are well-integrated in every detail to create an unmistakably contemporary architecture which is seamless. The result is highly convincing: it brings back the old atmosphere of the house. The roofings of the courtile are well-conceived, which in turn allowed for the evolution of the windows and doors installed afterwards. The rustic texture of the unplastered walls is gripping. The furnished attic is based on remains of the Baroque style gables.